

Christa Wolf: Projev na Alexandrově náměstí ze 4. 11. 1989

Všechna revoluční hnutí osvobozují i jazyk. To, co jsme dřív nedokázali vyslovit, nám najednou volně proudí z úst.

Divíme se tomu, co jsme si už dávno mysleli, a tomu, co nyní nahlas voláme: Demokracii teď nebo nikdy! A máme na mysli vládu lidí a pamatujeme si krvavé a ztroskotané pokusy v našich dějinách a už nechceme zaspát šanci, která se v této krizi rýsuje, protože mobilizuje naše veškeré síly, ale zároveň ji nechceme promarnit vlastní nerozvážností nebo převrácením obrazů vlastních nepřátel.

Mám problém se slovem obrat . Před očima vidím plachetnici a slyším volat kapitána: “Obráťte loď!”, protože se změnil vítr, a když se výložník nakloní nad člun, posádka se skrčí. Je tento obraz skutečný? Je skutečný v situaci, která se každým dnem posouvá vpředu? Nazvala bych to revoluční obroda. Revoluce vychází odspodu. Dole a nahoře si v systému hodnot vymění svá místa a tato výměna postaví socialistickou společnost z hlavy na nohy. Rozhýbou se velká sociální hnutí.

Tolik, kolik se nyní v naší zemi mluví, se tu ještě nikdy nemluvilo. Dosud spolu lidé tolik nemluvili, s takovou vášní, s takovým hněvem a smutkem, ani s takovou nadějí. Chceme využít každý den, ani nespíme, nebo spíme minimálně, navazujeme nová přátelství a s jinými lidmi se do krve hádáme. Tomu se říká dialog. Dožadovali jsme se ho a nyní to slovo už ani nemůžeme slyšet. A to aniž bychom pochopili, co skutečně znamená.

S nedůvěrou zíráme na některé natažené ruce, jinde zase do strnulé tváře: “Nedůvěřuj, ale prověřuj.” Obracíme stará hesla, která nás tlačila a zraňovala, abychom je obratem získali zpět. Bojíme se, aby nás nikdo nezneužil. A bojíme se odmítnout upřímnou nabídku.

V této rozpolcenosti se nyní zmítá celá země. Víme, že se musíme naučit umění jak zabránit rozpolcenosti, aby se nevyvinula v konfrontaci. Tento týden a tyto možnosti se nám naskytnou pouze jedinkrát - a to

jedině díky nám samým. Ohromeně sledujeme ty šikovné z nás, hovorově je nazýváme převlékače kabátů, které slovník popisuje jako ty, kteří se rychle a snadno přizpůsobí vzniklé situaci, dokážou se v ní umně pohybovat, dovedou ji využít.

To oni nejvíce omezují důvěru v novou politiku. Tak daleko ale ještě nejsme, abychom je dokázali brát s humorem - což se nám v jiných případech už daří. "Příživníci odstupte!" čtu na transparentech. A demonstranti volají na policii: "Převlečte se a pojdte mezi nás!" - velkorysá nabídka.

Uvažujeme také ekonomicky: Právní jistota ušetří státní bezpečnost. A dokonce jsme připraveni se i něčeho vzdát: "Občane, přestaň zírat a upaluj za námi!"

Ano. Jazyk vychází z úřednické a novinářské řeči, jež ho zahalovala, a z paměti loví emotivní slova. Jedním z nich je *sen*. Proto sníme s bdělým rozumem.

Představ si, že žijeme v socialismu, ale nikdo neutíká! Před očima máme ale obrazy těch, kteří i nadále utíkají, a ptáme se: "Co dělat?" A jako ozvěna se ozývá odpověď: "Co dělat!" Teď všechno začíná tím, že se z požadavků stávají práva, tedy povinnosti: Vyšetřovací komise, ústavní soud. Správní reforma.

Máme hodně práce a všechno děláme mimo naše zaměstnání. A pak ještě noviny a najíst se! Na vzdávání poct projíždějícím vlakům, předepsané manifestace už nebudeme mít čas. Toto je povolená a nenásilná demonstrace. Jestli taková zůstane až do konce, dozvíme se víc o tom, co zvládneme, a na tomto si pak budeme trvat.

Návrh pro první máj: Vláda půjde průvodem kolem lidu. Neuvěřitelná proměna. Občané Německé demokratické republiky vyjdou do ulic, aby se ukázali jako národ. A to je pro mě nejdůležitější věta posledních týdnů - tisícinásobné zvolání: My jsme národ!

Jednoduché zjištění. A na to nechceme zapomenout.